

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านวิทยาการและเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วนั้น สิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งคือ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพชีวิต และศักยภาพของพลเมืองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ มีความเจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ มีความเข้าใจ และพึงพอใจต่อการดำรงชีวิต มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเป็นกำลังในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ

ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นั้น การศึกษาปฐมวัยนับว่าเป็นการจัดการศึกษาพื้นฐานที่สำคัญสามารถพัฒนาความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของบุคคลได้อย่างเต็มที่ และเป็นรากฐานสำคัญเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนชั้นประถมศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่ง พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, 6-7) ได้ระบุไว้ในหมวด 3 ระบบการศึกษา มาตรา 18 ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้จัดในสถานศึกษาเป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและโรงเรียน ซึ่งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น ส่วนโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนา หรือศาสนาอื่น และศูนย์การเรียน ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษาออกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด

การศึกษาในปัจจุบันให้กระบวนการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เด็กเล็กเป็นผู้ที่สามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ จากสภาพการเรียนการสอนในปัจจุบันจะต้องมีความเป็นสากล แต่ในขณะเดียวกัน ผู้เรียนจะต้องรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ ในขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงความเป็นไทยด้วย การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ทักษะต่าง ๆ

ควรเป็นไปอย่างรวดเร็ว และเป็นแบบบูรณาการโดยให้มีการจัดการเรียนรู้ ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กระดับปฐมวัย เพราะวัยนี้สามารถพัฒนาทักษะต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เด็กทุกคนได้รับโอกาสเท่าเทียมกันอย่างมีคุณภาพ ดังนั้น ครู ผู้สอน ผู้บริหาร บุคลากร ผู้ปกครอง รวมทั้งผู้เรียนต้องรวมกันที่จะเรียนรู้ เพื่อพัฒนา ศักยภาพของผู้เรียน เต็มตามความสามารถ กระบวนการจัดการเรียนการสอน จะต้องเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ การเรียนการสอนในปัจจุบันจะต้องมีการประยุกต์รวม ความรู้ทางด้านจิตวิทยา และ วิธีการสอนเข้าด้วยกัน จึงจะทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 (2547, 2) ได้ระบุไว้ในมาตรา 7 ว่า “... ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของ แผ่นดิน พื้นฟูพลังการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของท้องถิ่น สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความ เจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้ การศึกษา ส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริม วิทยฐานะครู...” แต่การที่จะปฏิบัติให้เป็นตามปณิธานที่ได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้นได้ นั้น สถาบันจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในท้องถิ่นอย่างแท้จริง จึงจะสามารถนำมาและพัฒนา ท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมดังนั้นการจัดการเรียนการสอนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา รวมทั้งบุคลากรในท้องถิ่น จะต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดให้หันเข้ามาร่วมมือกัน เพื่อจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, 9) ได้กล่าวถึง แนวทางการจัดการศึกษาในประเด็นดังกล่าวข้างต้น โดยระบุไว้ในมาตรา 29 ไว้ว่า ให้สถานศึกษา ร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็ง ของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนา ชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน และในมาตรา 58 ที่ระบุว่า หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มาตรา 58 ที่ระบุว่า ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุน ด้านงบประมาณการเงินและทรัพย์สินจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัวยุวมชน

องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ได้กำหนดอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัย 4 ด้าน คือ ด้าน การศึกษาปฐมวัย ด้านอุตสาหกรรมอาหาร ด้านอุตสาหกรรมบริการ และด้านพยาบาลศาสตร์ โดยเฉพาะด้านการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตได้ดำเนินโครงการความร่วมมือ กับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ในการพัฒนานักศึกษาที่เข้าร่วมในโครงการ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติการสอนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นเข้ามาเรียนในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเป็นระยะเวลา 4 ปี มีการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้น ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยการปฏิบัติเน้นด้านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเต็มรูปแบบในชั้นปีที่ 4 และ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ได้ทำการวิจัยติดตามผลบัณฑิตที่ สำเร็จการศึกษาและได้ไปปฏิบัติงานในสถานประกอบการระดับปฐมวัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวน ดุสิต ปี 2551 พบว่าบัณฑิตในหลักสูตรจำนวนไม่น้อยยังขาดทักษะในการประยุกต์ความรู้ไปใช้ใน สถานการณ์จริง พบว่านายจ้าง / ผู้ประกอบการมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานและคุณลักษณะ ของบัณฑิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (สถาบันวิจัยและพัฒนา, 2551)

คณะครุศาสตร์มีหน้าที่รับผิดชอบผลิตบัณฑิตด้านการศึกษาปฐมวัย ดำเนินการจัดการ เรียนการสอนในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยทั้งในมหาวิทยาลัยและศูนย์การศึกษา / ศูนย์การเรียน ปัจจุบันมีศูนย์การศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ที่ตำบลโคกโคเฒ่า ทำหน้าที่จัดการศึกษาในเขต พื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดใกล้เคียง มีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาครูและผู้ดูแลเด็ก ตลอดจนระบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อีกทั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหลายๆ ภูมิภาค ของประเทศไทย ยังขาดแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงานที่ดี ดังที่ปภานัน สำราญสุข (2552) ได้ ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี และอ่างทอง พบปัญหาการจัดการศึกษาเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาด้านวิชาการมีปัญหาสูงสุด รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมชุมชน ด้าน บุคลากร และการบริหารจัดการ ส่วนด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยน้อยกว่า ทุกด้าน และเบญจพร อัครนิจ (2553) ได้ศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การ บริหารส่วนตำบล ตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา พบว่า คณะกรรมการศูนย์พัฒนา เด็กเล็กไม่เคยมีประสบการณ์ทำงานเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กเล็ก ไม่เคยผ่านการอบรมด้านการ พัฒนาเด็กมาก่อน

รำเพียร สุริเมือง (2554) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการดำเนินงานพัฒนาผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของเทศบาลตำบลแม่ระมาด อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก พบปัญหาคือ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดูแลเด็ก ซึ่งผู้ดูแลเด็กมีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านปฐมวัยโดยตรง และไม่มีใบประกอบวิชาชีพครู จึงไม่สามารถเข้าใจการปฏิบัติหน้าที่ 2) ด้านการประสานงานของผู้ดูแลเด็ก ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการรายงานด้านพัฒนาการเด็ก และผู้ดูแลเด็กมีความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมการส่งเสริมบุคลิกภาพ และการสื่อสาร 3) ผู้ดูแลเด็กปฏิบัติหน้าที่ไม่ได้ครบทุกภารกิจ

ดลตรี มนทาน้อย (2554) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอคำตากล้า จังหวัดนครพนม พบว่า 1) ด้านการบริหารวิชาการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการนิเทศ ติดตาม การจัดประสบการณ์ของผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง จัดการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตร หรือศึกษาดูงานศูนย์ที่เป็นต้นแบบ เปิดโอกาสให้ครูผู้ดูแลเด็กสามารถเลือกสื่อในการสอนเอง 2) ด้านการบริหารงบประมาณ จะต้องให้การอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อแก่ครูผู้ดูแลเด็ก จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และควรบูรณาการในการดำเนินงานกับสถานศึกษาใกล้เคียง 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ควรจัดให้มีการประชุมบุคลากร โดยให้โอกาสในการกำหนดขอบข่ายงาน สร้างความเข้าใจให้แก่บุคลากร และให้โอกาสครู ผู้ดูแลเด็กได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรกำหนดคุณสมบัติของครูผู้ดูแลเด็กจะต้องจบปริญญาตรี สาขาการศึกษา ปฐมวัย เป็นอย่างต่ำ สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานการศึกษาอื่น และจัดหาพื้นที่ในการสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เหมาะสม

พีรดา เทียนปัญญา (2554) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตตำบลบางปลาม้า อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่าด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขาดการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณภาพ และมาตรฐาน ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย อาคารสถานที่ไม่ได้มาตรฐาน ห้องน้ำ ห้องส้วม ไม่ถูกสุขลักษณะสำหรับเด็ก ศูนย์ไม่มีอุปกรณ์ดับเพลิง ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน ไม่เพียงพอ และไม่มีคุณภาพ เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีน้ำหนัก ส่วนสูง ที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนทุกภาคส่วน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์ คือการเข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในโอกาสต่างๆ เป็นครั้งคราว และส่วนใหญ่ ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมจะเป็นผู้ปกครองของเด็ก แต่การเข้ามาเป็นครูอาสา หรือ

การเข้าร่วมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กยังไม่มี ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดการจัดกิจกรรม ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย และการสืบสานวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น จากการตรวจสอบประเมินมาตรฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตตำบลบางปลาหมอ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต่ำกว่ามาตรฐานคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดจรวย ขอเสนอแนะจากผลการศึกษา มีดังนี้ ควรมีการปรับปรุงอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม ให้มาตรฐาน ด้านความปลอดภัย ควรให้รู้เรื่องการผลิตสื่อการเรียนการสอน และการจัดมุมประสบการณ์ต่างๆ ในแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหารท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องมีการนิเทศ ติดตามประเมินผลเป็นระยะ และจัดสรรงบประมาณในการศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ประสบผลสำเร็จ

ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยเพื่อสร้างต้นแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบล โคกโคเฒ่า เพื่อนำไปเป็นแบบอย่างและแนวทางในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และจัดการเรียนการสอนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และศักยภาพของพลเมืองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ รู้เท่าทัน สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันได้อย่างเต็มศักยภาพ มีความเจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และปัญหาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลโคกโคเฒ่า จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อสร้างต้นแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลโคกโคเฒ่า จังหวัดสุพรรณบุรี

ขอบเขตการวิจัย

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** การวิจัยครั้งนี้มุ่งสร้างต้นแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลโคกโคเฒ่า จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย 4 ส่วนคือ 1) หลักการและแนวคิด 2) วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้างการบริหาร 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน และ 4) มาตรฐานตัวชี้วัด

2. **ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ** การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยมี 4 กลุ่ม ได้แก่ นักวิชาการ ผู้บริหารการศึกษา บุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย และบุคลากรในชุมชน

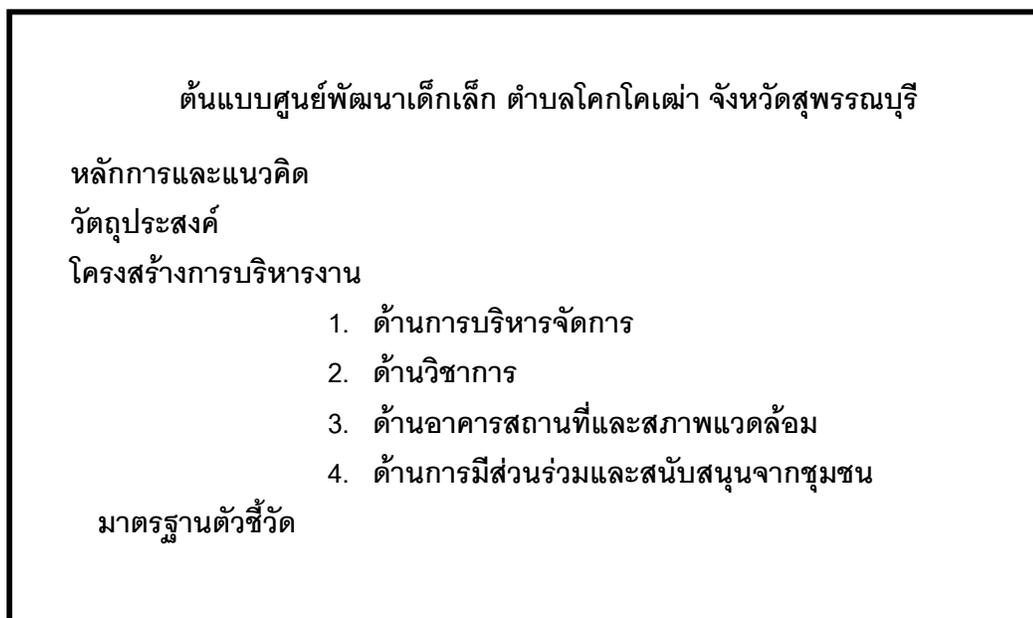
3. **ขอบเขตด้านระยะเวลา** การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการในปีงบประมาณ 2554 โดยใช้เวลา 10 เดือน ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2553 - กรกฎาคม 2554

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ต้นแบบเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลโคกโคเฒ่า จังหวัดสุพรรณบุรี และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพต่อไป
2. เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต วิทยาเขตสุพรรณบุรี และสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาอื่น ๆ
3. เป็นการให้บริการทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ในการทำงานเพื่อชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มีคุณภาพทางการศึกษาที่ดีขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

นิตยสารศัพท์

ต้นแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลโคกโคเฒ่า จังหวัดสุพรรณบุรี หมายถึง แนวทางในการดำเนินการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลโคกโคเฒ่า จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในการที่จะพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในที่นี้ประกอบด้วย หลักการและแนวคิด วัตถุประสงค์ โครงสร้างการบริหารงาน และมาตรฐานตัวชี้วัด

หลักการและแนวคิด หมายถึง กระบวนการขับเคลื่อนให้ทราบถึงเรื่องราวหรือข้อเท็จจริงในการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมายที่วางแผน

วัตถุประสงค์ หมายถึง ความสำคัญของเป้าหมายและสามารถปฏิบัติให้กิจกรรมบรรลุผลของการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย

โครงสร้างการบริหารงาน หมายถึง การบริหารงานที่มีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน

ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในส่วนของการบริหารงาน บริหารงบประมาณ และบริหารบุคคล ให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนนั้น ๆ

ด้านวิชาการ หมายถึง การจัดการศึกษาปฐมวัย ในส่วนของการจัดประสบการณ์ และการบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร เพื่อให้เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูและได้รับการศึกษาเพื่อการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัยและความสามารถของเด็ก

ด้านบุคลากร หมายถึง การบริหารงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติในหน้าที่อื่น เพื่อให้ศูนย์ฯ มีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรม เลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ

ด้านอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม หมายถึง การดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่ และจัดภูมิทัศน์ สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอาคาร ต้องมีความมั่นคง แข็งแรง เหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเล็ก รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกต้องลักษณะ ป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่อ ลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุ ส่งเสริมความปลอดภัยให้แก่เด็ก

ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจาก ชุมชน หมายถึง การบริหารศูนย์ฯ โดยให้ชุมชน ทราบถึงประโยชน์และความจำเป็นในการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ การจัดให้มี กองทุนส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงาน โดยศูนย์ฯ ร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัด กระบวนการเรียนรู้ในชุมชน รวมทั้งการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่าง ชุมชน

มาตรฐานตัวชี้วัด หมายถึง เกณฑ์หรือหลักการที่ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของ ศูนย์ฯ ที่สอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและนำไปสู่การปฏิบัติ ในที่นี้ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารและ การจัดการศึกษา และด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้